

Regeringskansliet
Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 Stockholm

Delbetänkandet Etablering för fler – jämförbara möjligheter till integration (SOU 2023:24)

Statskontoret lämnar synpunkter utifrån våra kompetensområden och vi fokuserar därför i detta remissvar på utredningens intention att stärka utbudet av arbetskraft och på vissa effektivitetsaspekter av den föreslagna ambitionshöjningen av etableringsprogrammet.

Statskontoret ser positivt på intentionen att stärka arbetskraftsutbudet

Utredningen föreslår flera åtgärder med syfte att stärka arbetskraftsutbudet. Ett av förslagen är att utvidga etableringslagens målgrupp. Utredningen motiverar utvidgningen med att det är ett led i att motverka långvarig arbetslöshet och utanförskap. Statskontoret ser positivt på en sådan intention och på åtgärder som syftar till att ta tillvara kompetens för svensk arbetsmarknad.

Utredningen föreslår därtill ett antal förändringar för att göra det lättare att kombinera föräldraskap med att delta i etableringsinsatser. Statskontoret ser positivt på utredningens intention att öka likvärdigheten i tillgången till etableringsstöd och därmed i förlängningen till arbetsmarknaden.

Flera pågående utredningar kan komma att påverka målgruppens storlek och incitament till deltagande

Statskontoret noterar att det parallellt med utredningen om förbättrad arbetsmarknadsetablering för utrikes födda kvinnor pågår flera andra utredningar på migrations-, integrations- och arbetsmarknadsområdena som rör förutsättningar och villkor för samma grupp. Slutsatser och förslag från dessa utredningar kan komma att påverka storleken och sammansättningen av etableringslagens målgrupp, liksom målgruppens incitament till deltagande i etableringsinsatser. Detta gör att kostnaderna förknippade med förslagen i föreliggande utredning blir svårberäknade. Statskontoret har därför svårt att ta ställning till om beräkningarna

är rättvisande. Exempelvis är nyttan av investeringen att erbjuda etableringsstöd till fler personer osäker eftersom det är svårt att få en bild av hur länge målgruppen kommer att kunna och vilja stanna i Sverige.

Uppgiftsutbyte mellan myndigheter positivt

Utredningen bedömer att information om samhällets förväntningar och vilka insatser som nyanlända kan delta i behöver nå ut till fler nyanlända än i dag. För att säkerställa att målgruppen nås föreslår utredningen ett utökat och mer systematiskt uppgiftsutbyte dels myndigheter emellan, dels mellan myndigheter och kommuner. Statskontoret ser positivt på utbyte av uppgifter såväl från myndighet till myndighet som mellan kommun och myndighet, med syftet att säkerställa en rättssäker och ändamålsenlig hantering.

Ambitionshöjning av etableringsprogrammet i grunden bra, men det finns risk för lägre effektivitet

Utredningen föreslår en rad förändringar med syfte att stärka individualiseringen och effektiviteten i etableringsprogrammet. Statskontoret vill med anledning av dessa förslag göra ett antal medskick till regeringen när det gäller förväntad effektivitet.

Bra att framgångsfaktorer införlivas i den reguljära verksamheten

Statskontoret ser positivt på att utredningen vill stärka effektiviteten i etableringsprogrammet och att lärdomar om framgångsfaktorer från andra insatser, exempelvis intensivåret, tas om hand. Ett exempel är att informell kompetens och intressen ska inkluderas i kompetenskartläggningarna.

Höjd ambitionsnivå kräver anpassat stöd

Statskontoret befarar att det finns en risk att den föreslagna fördjupade kompetens- och behovskartläggningen får begränsad effekt på hur snabbt deltagarna kommer i arbete om inte handläggningen anpassas för att stödja deltagarna på vägen. Statskontoret saknar en tydlig struktur för hur informationen som genereras i kartläggningen ska tas om hand. Jämförelser med exempelvis intensivåret bör göras med försiktighet eftersom handläggningen för deltagarna i den insatsen är betydligt mer omfattande än den vanligtvis är för deltagare i etableringsprogrammet.

Förbestämda slutmål talar emot ökad individualisering

Utredningen föreslår att den fördjupade kartläggningen ska resultera i ett konkret slutmål för den nyanländas deltagande i programmet. Utredningen bedömer att slutmål ska motverka inläsningseffekter och stärka förutsättningarna för progression. Utredningen föreslår tre möjliga kategorier av individuella slutmål för programmet.

Statskontoret anser att de förbestämda slutmålen talar emot den ökade individualisering som utredningen önskar stärka, genom exempelvis fördjupad kompetenskartläggning. Det är inte heller klarlagt i utredningen hur de på förhand beslutade slutmålen förhåller sig till annan relaterad reglering, exempelvis hur syftet med etableringsprogrammet är formulerat.¹ I utredningen nämns dessutom att Arbetsförmedlingen redan i dag upprättar slutmål för nyanlända som deltar i intensivåret. Men i Statskontorets utvärdering av insatsen där aktgranskning ingick kunde vi endast identifiera några enstaka fall där slutmål hade satts upp, och mervärdet av målen gick därmed inte att fastställa.²

Uppföljning är resurskrävande och syftet är inte klarlagt

Utredningen föreslår att Arbetsförmedlingen får i uppdrag att ta fram indikatorer för uppföljning av intermediära resultat som mäter deltagarnas progression mot arbete eller studier. Exemplet som ges på möjliga indikatorer visar att utredningen ser framför sig ett mycket ambitiöst uppföljningssystem. Däremot är det otydligt hur informationen är tänkt att användas.

Statskontoret ser en risk att den typ av uppföljning som utredningen vill se kan bli mycket resurskrävande. Statskontoret anser därför att syftet med uppföljningen behöver tydliggöras om det ska vara möjligt att bedöma om en sådan resursallokering är motiverad.

Statskontoret kan i dagsläget inte bedöma om det är rimligt att ambitionshöjningen kan hanteras inom ram

Utredningen bedömer att Arbetsförmedlingen bör kunna hantera den föreslagna ambitionshöjningen av etableringsprogrammet inom myndighetens befintliga ekonomiska ramar. Statskontoret saknar det ekonomiska underlaget i utredningen för att kunna bedöma om den föreslagna ambitionshöjningen kan hanteras inom ram.

Statskontoret välkomnar en dialog om uppföljning av målgruppen

Utredningen föreslår att Statskontoret får i uppdrag att följa upp den utvidgade målgruppen och myndigheternas arbete med att nå nyanlända. Statskontoret välkomnar en uppdragsdialog för att diskutera ett sådant uppdrag om regeringen önskar det.

---

¹ I förordning (2017:820) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare 2 § står att ”Syftet med etableringsprogrammet är att underlätta och påskynda vissa nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet.”

² Statskontoret (2023). Genomförandet av ett intensivår för nyanlända. Slutrapport, 2023:8.

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende.
Utredningschef Jessica Bylund och utredare Anna-Karin Gustafsson, föredragande,
var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Anna-Karin Gustafsson